

Bryssel den 26.8.2020
COM(2020) 285 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

**Genomförandet av EU:s politiska åtaganden för tryggad livsmedelsförsörjning och
nutrition**

Fjärde tvåårsrapporten

{SWD(2020) 85 final}

1. INLEDNING

Detta är den fjärde rapporten i vilken kommissionen belyser EU:s och dess medlemsstaters framsteg i arbetet med att genomföra sina gemensamma politiska åtaganden för tryggad livsmedelsförsörjning och nutrition.¹ Den åtföljs av ett arbetsdokument från kommissionens avdelningar med mer information om analysen och fallstudier.

Rapporten fokuserar på den viktigaste politiska utvecklingen och innehåller en analys av de finansiella tendenserna vad gäller utbetalningar² och en utvärdering av de politiska prioriteringarna. I rapporten belyses även EU:s och dess medlemsstaters resultat och framsteg när det gäller de två tematiska fokusområden som rådet fastställde år 2018, nämligen i) kvinnors egenmakt för livsmedels- och nutritionstrygghet, och ii) skapande av sysselsättning på landsbygden. Den avslutas med att vikten av åtta politiska riktlinjer understryks.

Genom hela rapporten ges exempel på hur EU och dess medlemsstater har ökat sina insatser vad gäller livsmedels- och nutritionstrygghet samt hållbart jordbruk.

2. UTVECKLING AV POLITIKEN PÅ GLOBAL NIVÅ OCH PÅ EU-NIVÅ

Efter att ha varit på tillbakagång i flera årtionden har hungersnöd och undernäring återigen varit på framväxt sedan 2015. År 2018 uppskattades att 821 miljoner människor var undernärda.³ Vidare uppskattas, när man slår ihop förekomsten av ganska allvarliga och allvarliga problem med livsmedelsförsörjningen, att 26,4 % av världens befolkning (ca 2 miljarder människor) har en osäker livsmedelsförsörjning och att mer än 135 miljoner människor i 55 länder har upplevt akut hungersnöd och varit i behov av brådskanande bistånd till livsmedel, nutrition och försörjningsmöjligheter.⁴ Denna ökning beror till stor del på konflikter, naturkatastrofer och klimatförändringar. Om de nuvarande tendenserna håller i sig skulle det innebära en risk för att inte enbart mål 2 för hållbar utveckling (ingen hunger) inte uppnås, utan att inget mål för hållbar utveckling uppnås fram till 2030.

År 2018 uttryckte Europeiska unionens råd oro över den globala livsmedels- och nutritionstryggheten mot bakgrund av de redan oroväckande siffrorna och efter de senaste rapporterna om genomförandet av EU:s politiska åtaganden för tryggad livsmedelsförsörjning och nutrition samt om kommissionens handlingsplan för nutrition.⁵ Rådet uppmanade kommissionen att fortsätta med och öka sina insatser för att uppnå mål 2 för hållbar utveckling och därigenom vända den nuvarande trenden.

Under rapporteringsperioden bidrog EU och dess medlemsstater på ett betydande sätt till att förbättra den globala livsmedelstryggheten genom storleken på deras finansiering och genom att förespråka och kämpa för viktiga styrningsfrågor.

¹ EU:s policyram för att hjälpa utvecklingsländer att stärka livsmedelsförsörjningen (KOM(2010)127).

² Den finansiella delen av denna rapport och det åtföljande arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar omfattar perioden fram till och med 2018 (av metodskäl/jämförbarhetsskäl) och de erfarenheter som dras inkluderar även 2019.

³ *State of Food and Agriculture in the World (2019)*.

⁴ Källor: *Global Report on Food Crises (2020)* som offentliggjordes den 21 april 2020.

⁵ Rådets slutsatser (14283/18) av den 26 november 2018.

År 2018 fokuserade EU och dess medlemsstater på att genomföra det europeiska samförståndet om utveckling från juni 2017⁶. I samförståndet fastställs en gemensam strategi för internationell samarbets- och utvecklingspolitik och hur EU:s yttre åtgärder kan bidra till ett framgångsrikt genomförande av Agenda 2030 för hållbar utveckling. I samförståndet, där det erkänns att tryggad livsmedelsförsörjning och nutrition är stora globala utmaningar, fastställs att hållbart jordbruk och fiske är viktiga drivkrafter i kampen mot fattigdom och ökad ojämlikhet. Det uppmanar även EU och dess medlemsstater att anstränga sig för att få ett slut på hungersnöd och alla former av undernäring.

På global nivå fortsatte EU:s och dess medlemsstaters åtgärder att i) stärka styrningen av tryggad livsmedelsförsörjning och nutrition, inbegripet genom kommittén för globalt tryggad livsmedelsförsörjning och rörelsen för ökad nutrition (SUN), ii) förespråka en ny global samordningsmekanism för att få ett stopp på livsmedelskriser. Genom sitt stöd till ”det globala nätverket mot livsmedelskriser” fortsatte EU att spela en ledande roll och uppfylla sitt åtagande att arbeta multilateralt för att stärka kopplingen mellan humanitärt bistånd/utvecklingssamarbete/fred (prioritering 6). Denna integrerade strategi för kriser för samman alla nyckelaktörer och främjar aktivt samordning och samarbete på plats. Den årliga globala rapporten om livsmedelskriser för samman 16 ledande globala och regionala institutioner inom ramen för nätverket för information om tryggad livsmedelsförsörjning och erkänns nu brett som referensen för en samförståndsbasead analys av livsmedelskriser. År 2018 utarbetade det globala nätverket konferensen om livsmedel och jordbruk i kristider, som ägde rum i början av 2019 i Bryssel.

EU har, som en del av den globala insatsen för att ta itu med undernäring, arbetat aktivt med näringsbrist, i synnerhet med att förhindra hämmad tillväxt hos barn. Kommissionen gjorde en utfästelse om att anskaffa 3,5 miljarder euro fram till 2020 för att minska antalet barn med hämmad tillväxt i partnerländerna med minst 7 miljoner fram till 2025. I sina slutsatser av den 26 november 2018 erkände rådet kommissionens insatser att hedra EU:s åtaganden och att mobilisera alla relevanta sektorer för att stödja agendan för nutrition på global nivå och på partnerlandsnivå. I den fjärde lägesrapporten om EU:s handlingsplan för nutrition, som offentliggjordes 2019⁷, bekräftades att kommissionens nutritionsrelaterade investeringar är på rätt väg för att uppfylla EU:s politiska åtagande. I 42 partnerländer minskade incidensen av hämmad tillväxt från 39,2 % år 2012 till 34,9 % år 2019. Baserat på den nuvarande trenden kommer uppskattningsvis 4,7 miljoner barn i dessa länder att undvika att deras tillväxt hämmas. Åtagandet att anslå 3,5 miljarder euro fram till 2020 nåddes i förtid, redan år 2019.

I linje med EU:s andra handlingsplan för jämställdhet har åtgärder fortsatt att ha en förändrande ansats att öka jämställdheten. Kvinnors avgörande roll inom livsmedelsvärdekedjorna när det gäller att förvalta naturtillgångarna och säkerställa livsmedels- och nutritionstryggheten erkänns fullt ut. Antalet kontrakt som tar hänsyn till jämställdhetsaspekten ökade från 37 % år 2014 till 57 % år 2018.⁸

Vid toppmötet One Planet 2017 åtog sig EU att satsa 270 miljoner euro för att stödja klimatresiliens och innovation inom jordbruket för en hållbar omvandling av landsbygden. Kommissionen inledde, med ekonomiskt stöd av Frankrike, initiativet DeSIRA⁹ för att stärka kopplingen mellan forskning och innovation inom klimattåliga livsmedelssystem och bygga

⁶ https://www.consilium.europa.eu/media/24004/european-consensus-on-development-2-june-2017-clean_final.pdf

⁷ 11850/19.

⁸ *Study on EU Achievements in Food and Nutrition Security and Sustainable Agriculture 2014-2018*, s. 27.

⁹ Development Smart Innovation through Research in Agriculture.

upp en evidensbas som ska underbygga politiken i låg- och medelinkomstländer. DeSIRA stöder projekt för forskning och innovation i Afrika, Asien, Latinamerika och stärker forskningskapaciteten och styrningen för viktiga nationella, regionala och globala aktörer. Det har tre huvudpelare: 1) Forskning och innovation inom jordbruks- och livsmedelssystem. 2) Forskningsinfrastruktur som gynnar innovation och 3) kunskap och evidens som utgör underlag för utformningen av politiken. Sedan 2018 har mer än 40 projekt antagits i över 31 länder, och sex medlemsstater¹⁰ har utlovat ytterligare medel till DeSIRA för att stärka synergier med deras bilaterala och multilaterala forsknings- och innovationsportföljer inom jordbruk och landsbygdsutveckling.

Partnerskapet mellan EU och Afrika om forskning och innovation för att främja en tryggad livsmedelsförsörjning och nutrition och ett hållbart jordbruk genomför en gemensamt fastställd färdplan för EU och Afrikanska unionen (2016–2020). Innan utgången av 2020 kommer finansiering i storleksordningen 190 miljoner euro att ha anskaffats från Horisont 2020, genom Afrikanska unionens system för forskningsbidrag samt genom ett gemensamt finansieringssystem (LEAP-AGRI ERANet) från tio EU-medlemsstater och nio AU-medlemsstater. Sammanlagt finansieras närmare 100 projekt¹¹.

Två evenemang stärkte samarbetet mellan Afrikanska unionen och EU. Vid ministerkonferensen 2019 mellan Afrikanska unionen och EU kom man överens om tio åtgärder, däribland inrättandet av det panafriska nätverket för ekonomisk analys av politik, som syftar till att dela med sig av kunskap om analyser av de politiska konsekvenserna i länder söder om Sahara. Den politiska högnivådialogen EU–Afrika om vetenskap, teknik och innovation 2019 syftar till att använda forskningsresultat på ett bättre sätt och överföra dessa till produkter och processer som ökar produktionen av högkvalitativa livsmedel med lämpliga underlag, ger större inkomstökningar och främjar landsbygdsutvecklingen i båda regionerna.

EU och dess medlemsstater gjorde framsteg i fråga om att stärka kopplingen mellan småskaliga jordbrukare och små och medelstora företag och i fråga om att rikta sina investeringar mot att skapa arbetstillfällen i landsbygdsområden, i synnerhet för unga och för kvinnor. År 2018 antogs ett meddelande om en ny allians mellan Afrika och Europa för hållbara investeringar och arbetstillfällen¹² som syftade till att öka sysselsättningen och bidra till en hållbar och inkluderande utveckling. En arbetsgrupp för landsbygden i Afrika inrättades även för att främja jobbskapandet inom jordbruket och den jordbruksbaserade livsmedelssektorn. EU:s huvudsakliga verktyg för att uppmuntra till investeringar i Afrika (inbegripet genom att mobilisera andra finansieringskällor för att utveckla jordbruket) är den externa investeringsplanen och förvaltningsfonden för nödåtgärder i Afrika.

När det gäller multilateral samordning fortsätter kommissionen och fem medlemsstater¹³ som styrelsemedlemmar i det globala givarforumet för landsbygdsutveckling (GDPRD). EU har i GDPRD varit starkt engagerat i dess arbetsgrupp för mark. EU och 28 partner har åtagit sig att öka samordningen och kunskapsutbytet när det gäller program för markförvaltning, och de stöder gemensamt lösningar för markfrågor i de politiska processerna. År 2018 antog EU ett

¹⁰ Frankrike, Tyskland, Italien och Nederländerna har tillhandahållit viss kontakt medfinansiering till DeSIRA genom sina utrikesdepartement eller utvecklingsorgan. Spanien och Belgien har tillhandahållit icke-finansiell, men kvantifierad, medfinansiering via sina utvecklingsorgan.

¹¹ https://library.wur.nl/WebQuery/leap4fnssa-projects?q=*

¹² COM(2018) 643 final, 12.09.2018.

¹³ Finland, Frankrike, Tyskland, Italien och Nederländerna.

program för markförvaltning¹⁴ som syftar till att främja investeringar i mark för att öka produktiviteten inom jordbruket samt hållbar utveckling.

3. FINANSIERING OCH FRAMSTEG

Detta avsnitt ger en ögonblicksbild av EU:s och medlemsstaternas utbetalningar för att åstadkomma livsmedels- och nutritionstrygghet och de senaste framstegen i arbetet med att genomföra de politiska prioriteringarna.

Utbetalningar¹⁵

Sedan 2012 har EU:s och dess medlemsstaters totala offentliga utvecklingsbistånd (ODA) till livsmedels- och nutritionstrygghet ökat stadigt, och har ökat till 5 027 miljoner euro under 2018 – en ökning med 19,7 % från 2016. Detta utgjorde 8,1 % av de totala ODA-flödena under 2018, den högsta nivån sedan 2012.

Sett i perspektivet rörande politisk utformning fortsatte utbetalningar på landsnivå att utgöra den största andelen ODA sedan 2012, och stod 2018 för 66 %. Andelen utbetalningar på regional nivå har legat stadigt under 2018 jämfört med 2016, men volymen har nästan tredubblats sedan 2012. Utgifterna för globala initiativ och globala allmänna nyttigheter, som nådde en topp på över 1 miljard euro, har ökat under 2018 efter en liten minskning under 2014 och 2016.

År 2018 var Afrika söder om Sahara fortfarande den största mottagaren av stöd för livsmedels- och nutritionstrygghet, och mottog ca hälften av alla utbetalningar. Den gemensamma andelen finansiering för att åstadkomma livsmedels- och nutritionstrygghet, som anslogs till Nord- och Centralamerika samt Sydamerika, har varit ganska stabil sedan 2012, med fluktuationer på cirka 6 %. Även om stödet för att åstadkomma livsmedels- och nutritionstrygghet i grannskapsländerna har ökat sedan 2012 utgör det fortfarande en liten del av de totala utbetalningarna för att åstadkomma livsmedels- och nutritionstrygghet (i genomsnitt 6,7 % per år).

Många aktiviteter fick stöd under 2018, främst rörande hållbar jordbruksutveckling, livsmedelsbistånd, landsbygdsutveckling, grundläggande nutrition och jordbruksforskning, vilka stod för omkring hälften av den totala finansieringen¹⁶.

Tabell 1: Geografisk fördelning av EU:s och dess medlemsstaters utbetalning av stöd för att åstadkomma livsmedels- och nutritionstrygghet under 2012, 2014, 2016 och 2018. I miljoner euro och som procentandel¹⁷

¹⁴ Bilaga 1 i det årliga handlingsprogrammet för 2018, kommissionens beslut C(2018) 8063 final.

¹⁵ EU och dess medlemsstater använder olika rapporteringsmetoder. De belopp som anges i denna rapport återspeglar endast den specifika metod som använts här och inkluderar inte flöden av humanitärt bistånd. Uppgifterna inbegriper EU:s institutioner och enbart tio medlemsstater, som utgör 91,2 % av EU-institutionernas och de 28 medlemsstaternas totala ODA-flöden under 2018. Den utförliga metoden finns i det arbetsdokument från kommissionens avdelningar som bifogas denna rapport. I likhet med tidigare rapporter innehåller denna fjärde rapport (som gavs ut 2020) de senaste officiella siffrorna, i det här fallet för 2018. Denna rapport inbegriper även mindre projekt (under 100 000 euro) vilket leder till en ökning av antalet projekt som fångats upp. Även utan denna metodändring visar 2018 dock på en markant ökning av antalet projekt och de belopp som betalats ut jämfört med 2016, från 3 462 till 3 928. Dessa mindre projekt stod dock enbart för 2,4 % av de totala utbetalningarna för att åstadkomma livsmedels- och nutritionstrygghet under 2018.

¹⁶ Sektorerna definierade enligt OECD:s biståndskommittés klassificering av sektorer.

Geografiskt område	2012	2012, i %	2014	2014, i %	2016	2016, i %	2018	2018, i %	Totalt	Totalt, i %
Afrika söder om Sahara	1 440	42,8	1 650	45,1	2 242	53,4	2 463	49,0	7 795	48,0
Asien och Stillahavsområdet och Oceanien	622	18,5	559	15,3	521	12,4	659	13,1	2 361	14,5
Mellanöstern	12	0,3	54	1,5	40	0,9	64	1,3	169	1,0
Grannskapet	98	2,9	273	7,4	312	7,4	405	8,0	1 088	6,7
Nord-, Central- och Sydamerika	232	6,9	225	6,2	285	6,8	289	5,8	1 031	6,3
Regionalt och ospecificerat	962	28,6	898	24,5	800	19,1	1 148	22,8	380	23,4
Alla regioner	3 366	100	3 659	100	4 200	100	5 027	100,0	16 251	100

I tabell 2 ges en överblick över stödet för att åstadkomma livsmedels- och nutritionstrygghet för EU:s politiska prioriteringar. Utbetalningar för ”småbrukarnas resiliens och försörjningsmöjligheter” (prioritering 1) utgjorde huvuddelen av de totala flödena av stöd för att åstadkomma livsmedels- och nutritionstrygghet. Stödet till sociala trygghetsmekanismer för tryggad livsmedelsförsörjning och nutrition (prioritering 4) minskade något jämfört med 2016. I motsats till detta ökade EU och dess medlemsstater markant sitt stöd till att bygga upp resiliensen på individ- och landsnivå (prioriteringarna 1 och 6) och anslog 62 % av nettoökningen från 2016. Överlag berodde den betydande nettoökningen av totala utbetalningar för att åstadkomma livsmedels- och nutritionstrygghet under 2018 på att fler program genomfördes och det genomsnittliga stödet var högre.

Kvinnors och flickors egenmakt och främjandet av jämställdhet har i ökad utsträckning införlivats i program för att åstadkomma livsmedels- och nutritionstrygghet. I tabell 2 visas att detta mål stod för en betydande andel (64 %) av det totala stödet för att åstadkomma livsmedels- och nutritionstrygghet under 2018 (en ökning från 53 % år 2016). En liknande trend noterades för miljömål, och 51 % av utbetalningarna med anknytning till stöd för att åstadkomma livsmedels- och nutritionstrygghet användes till klimatanpassning och/eller begränsning av klimatförändringar. Forskningsinvesteringar i sektorer med anknytning till att åstadkomma livsmedels- och nutritionstrygghet förblev på en relativt jämn nivå: 10 % år 2018 jämfört med 12 % år 2016. Vidare gynnade utvecklingsinitiativ för att åstadkomma livsmedels- och nutritionstrygghet under 2018 fler partner (130 mottagarländer).

¹⁷ Regioner avser OECD:s biståndskommittés klassificering av regioner. Grannskapet avser partnerländerna i den europeiska grannskapspolitiken (EGP) och några andra kandidatländer och potentiella kandidatländer. Siffrorna i tabellerna 1 och 2 är avrundade.

Tabell 2: Framsteg mot de politiska prioriteringarna¹⁸

Resultatkriterier	Antal program				Mottaget stöd, miljoner euro				Antal länder			
	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018
1. Förbättra småbrukarnas resiliens och försörjningsmöjligheter	1 560	1 822	1 863	4 471	2 022	2 137	2 120	2 377	108	103	108	126
2. Stöd till effektiv styrning	410	588	632	1 160	395	535	698	802	84	92	87	97
3. Stöd till regional jordbrukspolitik och politik för tryggad livsmedelsförsörjning och nutrition	98	188	228	333	151	191	226	409				
4. Stärka de sociala trygghetsmekanismerna för tryggad livsmedelsförsörjning och nutrition	94	102	123	124	209	133	254	238	40	40	44	48
5. Förbättra nutritionen	278	341	455	935	467	504	638	683	63	64	71	92
6. Förbättra samordningen av humanitära aktörer och utvecklingsaktörer för att öka resiliensen	63	148	161	423	122	159	265	517	18	37	37	70
Totalt	2 503	3 189	3 462	7 446	3 366	3 659	4 200	5 027			114	130
Varav ...												
Forskningsprogram	149	154	463	1 189	379	300	493	491			69	92
Program som tar hänsyn till jämställdhetsaspekten			1 879	4 251			2 404	3 382			97	114
Huvudmål			155	575			171	168			51	77
Viktigt mål			1 724	3 676			2 233	3 214			97	113
Program för klimatanpassning			1 344	2 976			1 826	2 407			95	116
Huvudmål			308	691			342	381			67	93
Viktigt mål			1 036	2 285			1 484	2 026			91	100
Program för begränsning av klimatförändringar			598	1 315			693	946			89	108
Huvudmål			82	192			75	85			40	56

¹⁸ Uppgifterna inbegriper EU och enbart tio medlemsstater. För den utförliga metoden, se arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar som bifogas denna rapport.

Viktigt mål			516	1 123	(15%)			618	861	(17%)			86	105	(81%)
-------------	--	--	-----	-------	-------	--	--	-----	-----	-------	--	--	----	-----	-------

Framsteg mot de politiska prioriteringarna

I detta avsnitt ges en överblick över åtgärder som vidtagits till stöd för de sex politiska prioriteringarna för att åstadkomma livsmedels- och nutritionstrygghet. Mer utförlig information och specifika exempel finns i det bifogade arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar.

Politisk prioritering 1 och 6 ”Förbättra småbrukarnas resiliens och försörjningsmöjligheter” och ”Förbättra samordningen av humanitära aktörer och utvecklingsaktörer för att öka resiliensen” förblir den viktigaste delen av EU:s och dess medlemsstaters utvecklingssamarbetsportfölj. Detta stöd tar i allt större utsträckning itu med den bakomliggande socioekonomiska, miljörelaterade och säkerhetsrelaterade dynamiken hos hållbara, motståndskraftiga och hälsosamma livsmedelssystem. En utveckling av sådana livsmedelssystem skulle stärka den hållbara landsbygdsutvecklingen samt förhindra livsmedelskriser. EU intensifierade sitt stöd till det globala nätverket mot livsmedelskriser, som spelar en avgörande roll i omvandlingen av jordbruksbaserade livsmedelssystem med fokus på samförståndsaserad information, riktade strategiska investeringar, samt samordnade och integrerade åtgärder inom kopplingen mellan humanitära insatser, utvecklingsåtgärder och fred.

Politisk prioritering 2 och 3: EU och dess medlemsstater investerade i markförvaltning i omkring 40 länder och ökade kraftigt ”ansvarsfulla investeringar i jordbruksföretag”, i synnerhet genom blandade initiativ för hållbara värdekedjor inom den jordbruksbaserade livsmedelsindustrin. EU utvecklade även hållbara fiskeri och vattenbruk med särskild uppmärksamhet på det småskaliga fisket pga. dess potential att ge ekonomiska och sociala fördelar, i synnerhet för kvinnor. Vidare har EU och dess medlemsstater trappat upp sitt stöd till den övergripande styrningen och arkitekturen för forskning och innovation inom jordbruket och markant förbättrat landforskningskapaciteten för innovation inom nationella system för kunskap och innovation inom jordbruket.

Politisk prioritering 4: EU:s stöd till ”sociala trygghetsmekanismer” förblev på samma nivå – 237 miljoner euro år 2018. EU tog fram ett riktlinjepaket som innehöll riktlinjer, vunna lärdomar och lovande metoder till stöd för sociala trygghetsprogram vid chocker och utdragna kriser.¹⁹

Inom ramen för **politisk prioritering 5** har EU redan under 2019 (ett år tidigare än planerat) sitt åtagande att investera 3,5 miljarder euro i ”nutrition” fram till 2020 och har trappat upp insatserna för att analysera hur dess stöd bidrar till att undvika hämmad tillväxt. EU och dess medlemsstater fortsätter att förstärka den globala styrningen och mekanismer för ansvarsskyldighet och att åtgärda flera former av undernäring i sina stödprogram för att nå målet om minskning av hämmad tillväxt fram till 2025.

Tabell 3: Exempel på projekt med märkbara resultat

Politisk prioritering 1	Nederländerna stöder ”Projet d’Appui à la Production Agricole au Burundi (PAPAB)” genom att tillämpa PIP-metoden (”Plan Intégré Paysan”). Med en affärsplan för jordbruket som utgångspunkt kan småskaliga livsmedelsproducenter bättre investera i hävd av markens bördighet, jordbrukssystemens resiliens och således ökad livsmedelstrygghet. Genom denna metod har 37 400 hushåll bevisligen
--------------------------------	---

¹⁹ <https://europa.eu/capacity4dev/sp-nexus/documents>

	ökat sin produktivitet och sina inkomster, medan 18 700 hektar jordbruksmark förvaltas på ett mer hållbart sätt. Ett annat nederländskt program, "Geodata for Agriculture and Water (G4AW)", använder satellitdata för att öka livsmedelstryggheten. Programmet omfattar 23 projekt i 14 länder och målet är att nå 4,5 miljoner småskaliga jordbrukare fram till 2022. År 2018 släppte Irland 13 nya och förbättrade sorters baljväxter, spannmål, rötter och knölar i Malawi, inbegripet bioberikade bönor med järn och zink samt en sötpotatis med orange skal som är rik på A-vitamin.
Politisk prioritering 2	Finland genomför projektet "Responsible and Innovative Land Administration" i Etiopien för att utveckla det nationella systemet för information om mark på landsbygden, som hanterar alla markregistreringsdata och markrelaterade transaktioner (arv, skilsmässa, gåva etc.). Fram till 2019 hade 14,5 miljoner skiften registrerats.
Politisk prioritering 3	Tyskland finansierade det regionala projektet "Agricultural Technical Vocational Education and Training for Women" som kämpar för kvinnors kompetensutveckling inom jordbrukssektorn. Landet genomförde projektet tillsammans med Afrikanska unionens utvecklingsorgan (AUDA-NEPAD) i sex länder: Benin, Burkina Faso, Ghana, Kenya, Malawi och Togo.
Politisk prioritering 4	Förenade kungarikets ²⁰ stöd till system för socialt skydd i 23 utvecklingsländer hjälpte fattiga och sårbara människor att skapa mer produktiva och motståndskraftiga levnadsvillkor. Det hjälpte även regeringar att bygga upp system med möjlighet att göra insatser vid chocker, inbegripet genom program som tillhandahåller kontanta transfereringar i sådana länder som Kenya och Etiopien. I efterdyningarna av sådana extrema väderhändelser som torka och översvämningar hjälpte dessa program människor att säkra tillräckligt med mat, vilket minskade hungersnöden och risken för svält.
Politisk prioritering 5	Italiens projekt "SA.NI – Food Security, Nutrition and Hygiene for Equatorial band's communities in South Sudan" tillhandahöll tillgång till vatten för 1 550 personer samt "Safe Water Champion"-utbildning för 450 kvinnor och graviditetstjänster för 5 000 gravida och/eller ammande kvinnor.
Politisk prioritering 6	EU finansierade projektet "Rapid City Profiling Towards Early Recovery in Yemen" för att bättre rikta och samordna investeringar i humanitärt bistånd, återhämtning och utveckling, och stärka intressenternas och berörda befolkningsgruppers resiliens i valda städer mot bakgrund av konflikten.

Gemensam programplanering

Betydande framsteg gjordes i EU:s och dess medlemsstaters gemensamma programplanering. Strategin har antagits i 23 länder, och genomförandet har påbörjats. För att stödja processen har EU utarbetat nya riktlinjer för gemensam programplanering och vägledningsdokument

²⁰ Under den period som granskas i denna rapport var Förenade kungariket medlem i Europeiska unionen.

för konfliktdrabbade och bräckliga stater och mer utvecklade utvecklingsländer och medelinkomstländer²¹. Två globala evenemang för ömsesidigt lärande anordnades också i Kambodja och Uganda i december 2018 respektive november 2019. Båda evenemangen förde samman en stor mängd representanter från partnerländerna, EU och representanter från 16 medlemsstater, som fastställde praktiska åtgärder och verktyg för att formalisera gemensamma strategier och öka EU:s genomslagskraft samt stärka EU:s röst och synlighet på landsnivå.

Textruta 1: EU:s gemensamma programplanering i Bolivia

Bolivia var bland de första länderna som inledde gemensam programplanering med EU, åtta medlemsstater och Schweiz. Den gemensamma europeiska strategin för 2017–2020 är anpassad till Bolivias patriotiska agenda 2025 och den nationella planen för ekonomisk och social utveckling 2016–2020. Den gemensamma programplaneringen har främjat samarbete och samordning i en mängd sektorer i gruppen EU+. När det gäller livsmedels- och nutritionstrygghet bevisade den att regelbunden dialog och gemensamma åtgärder är viktiga incitament för att föra samman EU:s partner från gemensam programplanering till gemensamt genomförande.

Textruta 2: EU:s gemensamma programplanering i Madagaskar

År 2018 inledde EU, Tyskland och Frankrike gemensam programplanering och utvecklade en gemensam analys. Efter presidentvalet i januari 2019, som utgjorde den första politiska maktväxlingen i landet, utarbetade Madagaskars regering ”Plan Emergence Madagascar” för perioden 2019–2023, som bör fastställa strategin för den gemensamma programplanering som planeras för 2020. EU:s partner har i ökad utsträckning genomfört gemensamma program och projekt inom flera sektorer. Detta breda samarbete har förbättrat insatsernas synkronisering och komplementaritet – inbegripet när det gäller stöd till det civila samhället. När det gäller livsmedels- och nutritionstrygghet har ”working better together”-kulturen tydligt påskyndat framstegen inom det gemensamma genomförandet och möjliggjort en strukturerad politisk dialog med regeringen på de olika samordningsplattformarna.

4. RAPPORTERING AV RESULTATEN

Den flerdimensionella karaktären hos frågor rörande livsmedels- och nutritionstrygghet, projektens mångfald, de olika systemen och kanalerna för genomförandet, de specifika syftena med utvecklingspolitiken och medlemsstaternas enskilda statistikmetoder bidrar samtliga till att göra det till en utmaning att rapportera aggregerade standardindikatorer som visar påverkan på plats. Ändå trappar EU och dess medlemsstater upp sina harmoniseringsinsatser när det gäller Eurostats rapportering och rapporteringen rörande målen för hållbar utveckling²².

I tabell 4 visas kvantifierade resultat för enbart ett fåtal utvalda teman, nämligen bistånd till personer med en otrygg livsmedelsförsörjning, nutrition, hållbar förvaltning inom jordbruksmarks- och betesekosystem och stöd till småbrukare för att öka den hållbara

²¹ <https://europa.eu/capacity4dev/joint-programming/highlights?page=1>

²² På grundval av Global Compact-initiativet och det globala redovisningsinitiativet.

produktionen och förbättra tillträdet till marknader och mark samt tillgången till finansiering. Försiktighet bör dock iakttas vid eventuella jämförelser, eftersom beräkningsmetoderna kan skilja sig åt mellan länderna. Dessutom ger tabellen inte en fullständig bild av insatserna på respektive område, utan visar enbart det som har registrerats av de verktyg som finns tillgängliga.

Tabell 4: Resultat och inverkan på plats

Österrike	Under 2017–2018 nåddes 1 327 983 småbrukare av åtgärder som finansierades av det österrikiska utvecklingsorganet som utformats för att öka den hållbara jordbruksproduktionen och/eller förbättra tillträdet till mark och andra naturtillgångar, till finansiella tjänster och/eller marknader. Av dessa hade 399 217 personer en otrygg livsmedelsförsörjning.
Europeiska kommissionen (2013–2018)	17 787 000 kvinnor i fertil ålder och barn under fem år fick ta del av nutritionsrelaterade program, varav 1 381 000 människor hade en otrygg livsmedelsförsörjning (2018), 26 197 000 människor med otrygg livsmedelsförsörjning mottog stöd från EU, hållbara markförvaltningsmetoder infördes på 4 152 000 hektar, 6 985 000 småbrukare kunde ta del av åtgärder med EU-stöd som utformats för att öka deras hållbara produktion, tillträde till marknader och/eller marksäkerhet, varav 828 000 människor hade en otrygg livsmedelsförsörjning (2018).
Finland	Under 2015–2017 tillhandahöll bilaterala projekt och civilsamhällesprojekt stöd till ca 3 106 000 jordbrukare, varav 41 % var kvinnor, för att öka deras hållbara produktion, tillträde till marknader och/eller marksäkerhet. Samarbete med den privata sektorn har givit stöd till över 2 200 000 jordbrukare. 120 000 familjer har tryggt tillgång till mark – 64 % av certifikaten för markinnehav anskaffades av gifta par och enbart 19 % av kvinnor. Dessutom brukas nu 3 245 400 hektar skog på ett hållbart sätt genom bilaterala insatser samt insatser inom det civila samhället och den privata sektorn.
Frankrike	Under 2016–2018 fick 9 086 289 familjejordbruk stöd genom AFD-finansierade projekt som utformats för att öka deras konkurrenskraft, anpassa deras jordbruksmetoder till klimatförändringarna och underlätta för deras tillträde till mark och tillgång till finansiella tjänster. 57 621 000 hektar har gynnats av program för bevarande, återställande eller hållbar förvaltning av den biologiska mångfalden (2016–2018). Under 2017–2019 kunde 5,4 miljoner människor med en otrygg livsmedelsförsörjning ta del av ministeriet för europeiska och utrikes frågor program för livsmedelsbistånd.
Tyskland	178 600 kvinnor i fertil ålder och 67 400 barn under två år var

	mottagare för BMZ:s globala program för tryggad livsmedelsförsörjning och nutrition och förbättrad nutrition (en del av Tysklands initiativ ”ONE WORLD – no hunger”) som på ett påvisbart sätt förbättrade deras nutrition under 2018. Minst 16 000 000 människor med en otrygg livsmedelsförsörjning gynnades av den tyska regeringens åtgärder för livsmedels- och nutritionstrygghet ²³ .
Nederländerna (2019)	20 100 000 undernärda personer fick stöd, varav omkring 15 300 000 bevisligen fick ett bättre livsmedelsintag. 19 200 000 småskaliga familj jordbruk fick stöd, varav 6 600 000 ökade sin produktivitet och/eller sina inkomster, och 5 600 000 fick (även) bättre tillträde till marknader. 673 000 hektar jordbruksmark förbättrades, varav 612 000 hektar antog mer miljöeffektiva metoder och 118 000 hektar blev mer motståndskraftiga mot påfrestningar och oförutsedda händelser. 113 000 jordbrukare fick säkra markarrenden.
Förenade kungariket	60 300 000 barn under fem år, kvinnor (i barnafödande ålder) och tonårsflickor nåddes genom nutritionsrelaterade åtgärder (april 2015–mars 2019). Under 2018 och 2019 hade DFID 49 pågående program för kommersiellt jordbruk som hade gynnat mer än 22 miljoner jordbrukare och bevarat eller skapat över 140 000 arbetstillfällen.

5. TEMATISKT FOKUS

På rådets uppmaning 2018 innehåller denna rapport en fördjupning inom två specifika teman: kvinnors egenmakt och sysselsättning på landsbygden.

Kvinnors egenmakt för tryggad livsmedelsförsörjning och nutrition

Som en återspeglning av EU:s ansats för att öka jämställdheten ökade andelen åtgärder för livsmedels- och nutritionstrygghet som inbegrep en jämställdhetsaspekt från 37 % år 2014 till 57 % år 2018. EU:s och medlemsstaternas åtgärder har i allt högre grad förbättrat kvinnors tillgång till produktionsresurser och sysselsättningsmöjligheter, stimulerat till förändrat beteende – t.ex. gemensamt beslutsfattande i hushållen på landsbygden, och försett kvinnor med plattformar där de kan uttrycka sina rättigheter.

I Kenya, Moçambique, Malawi och Senegal stöder LANDac-programmet, som finansieras av **Nederländerna**, kvinnors tillträde till jordbruksmark genom att involvera dem i datainsamling och i diskussioner om markförvaltning. I Malawi stärker EU markförvaltningssystem för småskaliga jordbrukare genom att utbilda lokala tjänstepersoner om kvinnors äganderätt genom ett forum för kvinnors äganderätt i syfte att stärka kvinnors ledarskapsfärdigheter. **Italien** ökade kvinnors deltagande i värdekedjorna i Moçambique och ökade de samhällsbaserade tjänsterna för nutrition för mödrar och barn i Afghanistan. I Mali

²³ Denna siffra avser enbart tekniska samarbetsprojekt (som genomförts av GIZ). Pga. att målgrupperna överlappar varandra har uppgifter om andra projekts genomslagskraft (finansiellt samarbete, multilaterala projekt) inte beaktats här.

underlättade **EU och Tyskland** för kvinnors tillträde till bevattnad areal och förbättrade därmed deras tillgång till en mångsidig och hälsosam kost.

EU och dess medlemsstater förespråkar alltmer en ansats att öka jämställdheten vid politiska dialoger med partnerländerna. EU och dess medlemsstater bidrog exempelvis till en gemensam jämställdhetsanalys som ett steg mot att främja partnerskap inom olika sektorer i Madagaskar, och har intensifierad samordningen mellan EU:s partner när det gäller att förmedla budskap som tar upp jämställdhetsaspekten när det gäller våld mot kvinnor i Colombia.

EU:s tematiska PM om fastställande av en jämställdhetsintegrerad strategi för markförvaltning, nutrition och värdekedjans utveckling inkluderade *Closing the gender gap through agri-food value chain development*, som kompletterade dess ”value chain analysis for development (VCA4D)”-metod för att bedöma en värdekedjas inverkan på social utveckling, inbegripet jämställdhet. I Kambodja betonade VCA4D-verktyget kvinnors deltagande i vattenbruksverksamhet i systemen för delvis intensiv uppfödning och uppfödning i små burar och deras underrepresentation i beslutsfattandet om fiskeripolitiken.

Skapande av arbetstillfällen på landsbygden

Inom ramen för 2018 års meddelande om alliansen mellan Afrika och Europa för hållbara investeringar och arbetstillfällen²⁴ utvecklar EU och dess partner i Afrika tillväxt- och sysselsättningspakter och koncentrerar sina gemensamma insatser på värdekedjor med den största potentialen att skapa arbetstillfällen. Där så är relevant länkar tillväxt- och sysselsättningspakterna samman med andra internationella initiativ, t.ex. G20:s initiativ för ungdomssysselsättning på landsbygden²⁵.

I juli 2019, exempelvis, delade EU sin tillväxt- och sysselsättningspakt²⁶ med Ugandas regering för att uppmuntra till konvergens med viktiga EU:prioriteringar som fastställts tillsammans med medlemsstaterna, partnerfinansinstitut och andra aktörer, samt genom dialoger med regeringen och den privata sektorn. Tillväxt- och sysselsättningspakten syftar till att stödja värdekedjorna inom skogsbruk och jordbruk som möjliggör skapande av arbetstillfällen, innovation, kvinnors och ungas deltagande i produktionsprocessen, anpassning till och begränsning av klimatförändringar samt komplementaritet med andra program.

Bland de EU-finansierade åtgärderna för att främja investeringar och sysselsättning finns AgriFI-initiativet som främjar investeringar i småskaliga jordbruk och mikroföretag samt små och medelstora företag genom blandad finansiering. För att bidra till att utveckla värdekedjor inom jordbruket drar EU nytta av de möjligheter som erbjuds av lokala, regionala och globala marknader, och tillämpar VCA4D-metoden för att bedöma värdekedjornas inverkan på skapandet av arbetstillfällen, t.ex. i Zambia (ägg och vattenbruk), Honduras (kaffe), Sierra Leone (palmolja), Tanzania (kaffe), Guinea-Bissau (mango och lime), Burundi (banan) och Benin (ananas)²⁷.

²⁴ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/soteu2018-africa-europe-jobs-alliance-communication-643_en.pdf

²⁵ <https://www.consilium.europa.eu/media/23551/2017-g20-rural-youth-employment-en.pdf>

²⁶ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/68138/eu-jobs-and-growth-compact-uganda-supporting-job-creation-and-economic-growth_tk

²⁷ Studier av analyser av värdekedjor, 2016–2020: <https://europa.eu/capacity4dev/value-chain-analysis-for-development-vca4d->

Textruta 3: Främjande av skapande av arbetstillfällen i värdekedjorna i Sierra Leone

Tyskland stöder ”Employment Promotion Programme III” för att öka antalet arbetstillfällen inom värdekedjorna för kakao, kaffe, ris och grönsaker. Programmet omfattar ett samarbete med mikroföretag samt små och medelstora företag och unga för att höja kompetensen, med starka inslag av mentorskap och coachning i syfte att öka egenföretagande och lönearbete. Under 2016–2019 gav programmet stöd till 1 200 företag och utbildade 36 000 unga människor, och skapade mer än 9 000 nya arbetstillfällen och möjligheter till egenföretagande. Fram till 2019 hade det gynnat mer än 250 000 personer.

Textruta 4: Samarbete med partnerländer för att främja skapandet av arbetstillfällen och uppnå fred, säkerhet och utveckling i Sahel

I Sahelregionen och området runt Tchadsjön skapade Europeiska unionens förvaltningsfond för nödåtgärder i Afrika mer än 27 500 arbetstillfällen, hjälpte 129 000 människor att utveckla inkomstbringande verksamhet, och gjorde det möjligt för 50 000 människor att få fortbildning och/eller kompetensutveckling under perioden 2018–2019. EU:s stöd är avgörande för ett ökat ekonomiskt deltagande bland unga och bidrar således till förvaltningsfondens insatser för att stabilisera regionen. Uppskattningsvis 700 000 ungdomar gynnades av skapandet av arbetstillfällen och initiativ för yrkespraktik, fortbildning och/eller stöd så att de kunde höja sin kompetens.

Textruta 5: Ökning av hållbar tillväxt inom jordbruket, sysselsättning och tryggad livsmedelsförsörjning i Malawi

EU och Tyskland stöder programmet ”KULIMA More Income and Employment in Rural Areas of Malawi (MIERA)” för att öka inkomsterna och sysselsättningsmöjligheterna för småskaliga jordbrukare och mikroföretag samt små och medelstora företag inom ett antal värdekedjor (maniok, jordnöt, sojaböna och solros). Sedan 2017 har mer än 23 000 småskaliga jordbrukare utbildats om jordbruksekonomi, jordbruksindustrin och marknadsföring och 300 marknadsförings- och kontrakt jordbruksavtal har tecknats mellan ledande företag och jordbrukarorganisationer. Jordbrukarna har ökat sina inkomster med 20 % och 900 arbetstillfällen har skapats.

6. SLUTSATS

EU och dess medlemsstater har tagit ett helhetsgrepp på stödet till partnerländernas politik och program. De gemensamma åtgärderna har fokuserats på att stärka de mest sårbara personernas motståndskraft mot livsmedelskriser, öka de ansvarsfulla investeringarna i hållbara livsmedelssystem, förbättra nutritionsresultaten, främja innovation samt arbeta för jämställdhet och kvinnors egenmakt. De erfarenheter som presenteras i denna rapport, och i det bifogade arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar, visar på vikten av

- 1. Ett helhetsgrepp på hållbara och inkluderande livsmedelssystem som möjliggör säkra och näringsrika livsmedel och hälsosam kost för alla.** Detta innebär att fokusera på livsmedelssystemen som helhet, från hållbar produktion till konsumtion, bearbetning, handel och marknadsföring, och att balansera klimat-, hälso- och miljöfaktorer samt ekonomiska och sociala faktorer. Det beaktar jämställdhet i linje med EU:s andra handlingsplan för jämställdhet. Det erkänner även den viktiga roll som fisken och vattenbruk spelar för livsmedels- och nutritionstryggheten, som kräver

bättre styre i havsområden som upprätthåller lagar om tillgång till fiskbestånd, mark- och vattenresurser, och ett särskilt fokus på de fördelar som följer för småskaliga yrkesfiskare och småskaliga fiskodlare.

2. **Stöd till det globala nätverket mot livsmedelskriser som en mycket viktig bidragsgivare till utvecklingen av hållbara livsmedelssystem inom kopplingen mellan humanitära insatser, utvecklingsåtgärder och fred.** Detta stöd från EU och dess medlemsstater innebär gemensam analys, strategiska investeringar och samordnade svarsinsatser på nationell, regional och global nivå. EU och dess medlemsstater bör fortsätta att åtgärda såväl de omedelbara behoven som de bakomliggande socioekonomiska, miljörelaterade och fredsrelaterade faktorerna för att förhindra återkommande livsmedelskriser.
3. **Prioriterande av en strategi med flera intressenter för tryggad livsmedelsförsörjning och nutrition och hållbart jordbruk i syfte att påskynda framstegen med Agenda 2030.** Denna strategi inbegriper i synnerhet globala, regionala, nationella och lokala styrningsmekanismer. Strategin bör inbegripa stärkta partnerskap med FN-systemet (inbegripet med de FN-organ som är baserade i Rom och kommittén för globalt tryggad livsmedelsförsörjning), forskningsorganisationer, globala flerpartsforum, den privata sektorn och organisationer i det civila samhället i syfte att utveckla och tillämpa globala normer.
4. **Förstärkning av system för forskning och innovation inom jordbruket på nationell, regional och global nivå för att främja klimatesiliens.** EU och dess medlemsstater bör fortsätta att stödja arkitekturen för institutionell styrning och kapaciteten vid regionala och nationella jordbruksforskningsorganisationer, och bör stimulera till hållbar innovation genom sådana flerpartsforum som DeSIRA-initiativet.
5. **Ökning av ansvarsfulla offentliga och privata investeringar i hållbart jordbruk, hållbart fiske och hållbara jordbruksföretag, inbegripet genom blandstöd till stöd för småskaliga jordbruk, fisken och mikroföretag samt små och medelstora företag.** EU och dess medlemsstater bör främst prioritera inverkan på ekonomin, miljön och den sociala utvecklingen vid stöd till privata investeringar i jordbruksföretag, inbegripet genom att investera ytterligare i jämställdhetsintegrerade, hållbara och inkluderande värdekedjor.
6. **Stöd till lokal och regional marknadsföring och påskyndande av intra- och mellanregional handel med jordbruksprodukter.** EU och dess medlemsstater bör fortsätta att stödja avtal, som t.ex. det om det kontinentala frihandelsområdet i Afrika, som främjar regional integration och som kan bidra till att skapa nya marknader och nya anständiga arbetstillfällen, öka konkurrenskraften, och minska beroendet av livsmedelsimport.
7. **Främjande av jordbruk som tar hänsyn till klimatet, inbegripet agroekologi, som erkänner betydelsen av hållbart jordbruk vid anpassning till och begränsning av klimatförändringarna** i enlighet med beslutet ”joint work on agriculture” som fattades i Koronivia²⁸ och betonades i andra relevanta åtaganden. I detta sammanhang bör EU och dess medlemsstater hjälpa utvecklingsländerna att leva upp till sina nationellt fastställda bidrag.

²⁸ Beslut 4/CP.23.

8. **Åtgärdande av undernäring i alla dess former, samtidigt som man fortsätter att fokusera på de mest sårbara befolkningsgrupperna.** EU bör fortsätta att bedöma och rapportera om dess inverkan på minskningen av hämmad tillväxt, samtidigt som unionen åtgärdar alla former av undernäring som påverkar sårbara personer. Nutritionsprogram bör även bidra till den hållbara omvandlingen av livsmedelssystemen.

Dessa observationer är även relevanta för förberedelserna inför toppmötet om nutrition för tillväxt och FN:s toppmöte om livsmedelssystem 2021.

Covid-19 och livsmedelstrygghet

Covid-19-pandemin höll fortfarande på att breda ut sig när denna rapport slutfördes. De fullständiga effekterna av covid-19, och av den sociala och ekonomiska kris den utlöste, för livsmedels- och nutritionstryggheten är fortfarande mestadels okända vad gäller omfattningen av nedstängningarnas effekter och spridningseffekterna på försörjningsmöjligheterna på landsbygden. Tidiga tecken tyder på att konsekvenserna skulle kunna bli omfattande med många miljoner människor som förlorar sin inkomst samtidigt som de drabbas av ökade priser på lokala och importerade livsmedel pga. logistik och i vissa fall exportrestriktioner (t.ex. ris).

Vidare fanns en uppenbar risk för att åtgärderna för att hantera hälsokrisen kraftigt skulle kunna förvärra de nuvarande livsmedelskriserna, eftersom jordbruksproduktionen i vissa regioner skulle kunna påverkas av jordbrukarnas svårigheter att få tillgång till insatsvaror samtidigt som de även står inför andra utmaningar (t.ex. extrema väderförhållanden, skadegörare och sjukdomar, t.ex. ökengräshoppor. Länder som drabbas av flera kriser löper särskilt stor risk för osäker livsmedelsförsörjning.

EU och dess medlemsstater anpassar sina samarbetsportföljer för att möta dessa utmaningar. På ett mer grundläggande plan underströk covid-19-pandemin behovet av att stärka "One health"-modellen och att ta itu med de bakomliggande orsakerna till det ökade antalet sjukdomar som har sitt ursprung i interaktion mellan djur och människor, inbegripet förlusten av biologisk mångfald, ohållbara jordbruksmetoder och marknadsföring av och handel med icke säkra livsmedel.